

Heeft iemand een grootvader die geboren is in de 18^e eeuw?

Gerrit Bloothoofd en David Onland (juli 2012)

Is er in Nederland nog iemand van wie een grootouder die de Franse tijd nog bewust heeft meegemaakt en in de 18^e eeuw is geboren? Dat is misschien een interessant weetje, maar het geeft ook een inzicht hoe ver mondelinge overdracht over generaties terug kan gaan in de tijd. Als je vijftig jaar oud bent, kan een grootouder nog gemakkelijk in de 19^e eeuw geboren zijn, maar een eeuw eerder?

De huidige Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) geeft geen antwoord op de vraag omdat die niet zo ver terug gaat in de tijd. Maar de GBA is wel een goed beginpunt. Omdat voor alle nu levende Nederlanders ook de geboortegegevens van de ouders in de GBA zijn opgenomen zijn, is het mogelijk om de vroegst geboren ouders te vinden. Die groep biedt de beste kansen dat ze ouders hebben die ook weer oud zijn.

Er zijn in de GBA 37 personen die op 1 januari 2011 leefden (onze selectiedatum van de GBA) en een ouder hadden die voor 1850 is geboren. Dat is de kansrijke groep. Om daarvan de ouders op te sporen – zonder de archieven in te gaan - moet gebruik gemaakt worden van Genlias, de online toegang tot kerngegevens van de Burgerlijke Stand vanaf 1811. Alhoewel Genlias niet compleet is, kan met wat geluk de geboorteakte van de mensen in onze groep van 37 worden gevonden, om vervolgens op basis van de daarin genoemde ouders de huwelijksakte van hen op te sporen (en huwelijksakten staan nu voor 90% compleet in Genlias). In de huwelijksakte staat vaak de leeftijd van bruid en bruidegom. Dat geeft het geboortejaar zonder de doopvermelding te hoeven zoeken in de kerkelijke registers waar we voor 1811 op aangewezen zijn.

De oudste ouder is in 1838 geboren. Deze had echter een vader van 24 jaar. Maar de op een na oudste ouder, geboren in 1839, heeft een vader die in 1796 is geboren. Dus er bestaat in ieder geval iemand die voldoet! Het kleinkind is, zoals te verwachten, een vrouw. Ze is in 1912 geboren uit een moeder die in 1885 is geboren – dwz uit een vrouw van 27 en een man van 73. Ze is dit jaar 100 jaar geworden (als ze in 2012 nog leeft)!

De 37 personen die voor 1850 zijn geboren kunnen zeker een vader hebben die voor 1800 is geboren. Maar die moet zijn kind dan wel op 40 tot 50 jarige leeftijd hebben gekregen. Op basis van percentages van geboorten van een aantal decennia terug uit de GBA, is ca 8% van de vaders tussen 40-50 jaar oud, dus als we dat percentage aanhouden voor de 19^e eeuw zijn dat 3 van de 37 personen. Van Poppel en Mandemakers (2002) schatten echter dat rond 1850 ca 4% van de vaders ouder dan 50 jaar was, dus met een grens van 40 jaar kan dat percentage wel wat hoger liggen. Maar ook dan nog komt een schatting niet boven de 10 uit.

Als we de grens voor het geboortejaar van de ouders bij 1860 leggen, dan verruimt de selectie tot 367 personen. Maar bij de meerdere 330 personen moet de vader dan wel

minstens ouder dan 50 jaar zijn. De kans daarop is vandaag de dag maximaal 0,8%, dus dat zou voor onze groep tot 3 personen leiden. Voor het midden van de 19^e eeuw zou het percentage maximaal 4% kunnen zijn, dwz 15 personen.

We schatten dat er begin 2011 nog maximaal tussen 6 en 25 mensen in Nederland waren met een grootouder uit de 18e eeuw.

Referentie:

van Poppel, F. en Mandemakers, K. (2002). Vaders op leeftijd, *Demos* 18, 13-16.